

Reforma bi mogla “progutati” sumnjive tržišne igrače

➤ **Ukupna premija na razini BiH iznosi 360.711.802 KM ili oko 184,5 milijuna eura. Porast u odnosu na 2005. iznosi 7,7 posto, ili 25,8 milijuna KM**

Osigurateljna 2006. u BiH nije donijela spektakularne promjene na tržištu. Istina, zadržan je stabilan trend rasta premije, barem u Federaciji BiH, ali krupni problemi koji već godinama opterećuju tu industriju i dalje su prisutni. Optimisti su se prevarili u procjeni da će osnivanje Agencije za osiguranje na razini BiH ujediniti enitetski podijeljeno tržište. Agencija, nažalost, još ne funkcionira na razini koja bi osiguravala osnovnu statističku informiranost javnosti o rezultatima poslovanja društava. Takva situacija bilo koga tko se želi ozbiljnije pozabaviti tržištem osiguranja u BiH dovodi u nezahvalnu poziciju da analizira nepotpune podatke. Jedina pozitivna promjena je odluka Agencija za nadzor osiguranja Federacije BiH da potkraj veljače organizira konferenciju za novinare na kojoj su objavljeni podaci o poslovanju društava na tom području. Nažalost, Agencija za osiguranje Republike Srpske ne da nije objavila podatke o poslovanju osiguravajućih društava ni do kraja ožujka, nego čini sve da se o njezinim aktivnostima zna što manje.

NAGAĐANJA O PREMIJI

Takvo ponašanje zakonodavnih tijela izaziva anarhiju u informiranju javnosti, pa tako jedan dan pročitamo da je “visina prikupljene premije u 2006. godini 350 milijuna maraka”, pri čemu autori koriste podatak koji vrijedi za 2005. godinu!? Već idući tjedan u nekim hrvatskim medijima objavljuje se vijest kako su “premijske osiguranja u 2006. u BiH iznosile 131,26 milijuna eura”, što je podatak koji se najvjerojatnije trebao odnositi samo na 51 posto teritorija

države, odnosno samo na Federaciju BiH, ali i kao takav je pogrešno obračunat.

Kako bismo izbjegli takvo “gađanje” brojkama, bolje bi bilo govoriti samo o tren-

dovima promjena umjesto o svotama, ali da bismo zadovoljili standarde, donosimo pregled stanja na tržištu Federacije BiH, s osnovnim podacima za Republiku Srpsku.

Tabela 1: Rang lista društava u BiH prema udjelu u ukupnoj premiji za 2006. godinu (u milijunima konvertibilnih maraka)

R.br.	Naziv društva	Premija 2006	Udio %
1	Sarajevo osiguranje	49.480.340	13,71
2	Croatia osiguranje	32.796.880	9,09
3	Euroherc osiguranje	24.091.584	6,67
4	Triglav BH osiguranje	23.864.084	6,61
5	Uniqa osiguranje	21.106.858	5,85
6	Bobar osiguranje	17.817.530	4,93
7	Kosig Dunav osiguranje	17.658.997	4,89
8	VGT osiguranje	17.615.593	4,88
9	Sunce BiH osiguranje	17.444.484	4,83
10	Bosna osiguranje	15.794.587	4,37
11	Jahorina osiguranje	15.308.083	4,24
12	Lido osiguranje	12.709.328	3,52
13	Grawe osiguranje	12.610.826	3,49
14	Drina osiguranje	10.783.941	2,98
15	Nešković osiguranje	10.459.910	2,89
16	Camelija osiguranje	8.969.698	2,48
17	Hercegovina osiguranje	8.296.365	2,29
18	Krajina osiguranje	7.486.791	2,07
19	Krajina Kopaonik osiguranje	6.719.395	1,86
20	Merkur BH osiguranje	6.442.380	1,78
21*	Bosansko Njemačko osiguranje	6.376.358	1,76
22	Zovko osiguranje	6.314.776	1,75
23	Brčko gas osiguranje	5.441.675	1,50
24	Grawe Osiguranje Banja Luka	3.309.081	0,91
25	Helios osiguranje	1.445.612	0,40
26	Una Sana osiguranje	366.646	0,10
UKUPNO		360.711.802	100.00

*Bosansko Njemačkom osiguranju oduzeto odobrenje za rad 01.08.2006. godine

Tabela 2: Rang lista društava u Federaciji BiH prema udjelu u ukupnoj premiji za 2005. i 2006. godinu (u milijunima konvertibilnih maraka)

R.br.	Naziv društva	Premija 2005	Udio %	Premija 2006	Udio %	Indeks 2006/2005
1	Sarajevo osiguranje	48.821.250	20,05	49.480.340	18,62	101,35
2	Croatia osiguranje	33.816.102	13,89	32.796.880	12,34	96,99
3	Euroherc osiguranje	21.178.914	8,7	24.091.584	9,07	113,75
4	Triglav BH osiguranje	22.370.768	9,19	23.864.084	8,98	106,68
5	Uniq osiguranje	17.057.033	7,01	21.106.858	7,94	123,74
6	VGT osiguranje	14.494.902	5,95	17.615.593	6,63	121,53
7	Sunce BiH osiguranje	13.182.353	5,41	17.444.484	6,56	132,33
8	Bosna osiguranje	13.490.617	5,54	15.794.587	5,94	117,08
9	Lido osiguranje	11.018.336	4,53	12.709.328	4,78	115,35
10	Grawe osiguranje	10.993.399	4,52	12.610.826	4,75	114,71
11	Camelija osiguranje	5.782.131	2,38	8.969.698	3,31	155,13
12	Hercegovina osiguranje	8.547.104	3,51	8.296.365	3,12	97,07
13	Merkur BH osiguranje	3.191.749	1,31	6.442.380	2,42	201,84
14*	Bosansko Njemačko osiguranje	10.131.368	4,16	6.376.358	2,4	62,94
15	Zovko osiguranje	5.485.342	2,25	6.314.776	2,38	115,12
16	Helios osiguranje	2.021.072	0,83	1.445.612	0,54	71,53
17**	Una Sana osiguranje	1.868.757	0,77	366.646	0,14	19,62
UKUPNO		243.451.197	100.00	265.726.399	100.00	109,15

**Una Sana osiguranju oduzeto odobrenje za rad 10.02.2006. godine

Tabela 3: Rang lista društava u Republici Srpskoj prema udjelu u ukupnoj premiji za 2005. i 2006. godinu (u milijunima konvertibilnih maraka)

R.br.	Naziv društva	Premija 2005	Udio %	Premija 2006	Udio %	Indeks 2006/2005
1	Bobar osiguranje	17.228.785	19	17.817.530	18,75	103,41
2	Kosig Dunav osiguranje	16.785.035	18	17.658.997	18,59	105,2
3	Jahorina osiguranje	16.155.141	18	15.308.083	16,11	94,75
4	Drina osiguranje	9.411.327	10	10.783.941	11,35	114,58
5	Nešković osiguranje	10.545.536	12	10.459.910	11,01	99,18
6	Krajina osiguranje	7.744.169	8	7.486.791	7,88	96,67
7	Krajina Kopaonik osiguranje	7.113.353	8	6.719.395	7,07	94,46
8	Brčko gas osiguranje	4.411.789	5	5.441.675	5,72	123,34
9	Grawe Osiguranje Banja Luka	2.036.029	2	3.309.081	3,48	162,52
UKUPNO		91.431.164	100	94.985.403	100	103,88

Prema tim podacima, ukupna premija na razini BiH iznosi 360.711.802 KM ili oko 184,5 milijuna eura. Porast u odnosu na 2005. iznosi 7,7 posto ili 25,8 milijuna KM. Premiju je ostvarilo 26 društava, od čega u Federaciji njih 17, a u Republici Srpskoj lani ih je radilo devet. Trenutačno dozvolu za rad imaju 23 osiguravajuća društva (od čega u Federaciji 14) te Bosna RE, kao jedino reosiguravajuće društvo u BiH.

Ukupna premija osiguranja na tržištu Federacije u 2006. povećana je 9,15 posto u odnosu na 2005. i iznosi 265.726.399 KM ili 135.865.834 eura, tako da je visina premije po stanovniku oko 115 KM ili oko 58 eura. Ako se zna da je prosječna mjesečna isplaćena neto plaća po zaposlenom za siječanj 2007. u Federaciji BiH iznosila 634 KM (325 eura), jasno je što za osiguranika s prosječnim primanjima znači platiti premiju.

Osiguranje života lani je u odnosu na prethodnu godinu povećano 23 posto i iznosi više od 37 milijuna KM, odnosno oko 19 milijuna eura. Ipak, udio premije života u ukupnoj premiji neznatno je porastao i iznosi 13,9 posto. Nizak postotak osiguranja života je lako objašnjiv imajući u vidu loš životni standard, nerazvijenost gospodarstva te posebno nerazvijenost tržišta kapitala. Porast neživotnih osiguranja znatno je manji i iznosi oko sedam posto, ali su se ta osiguranja ipak popela na 228 milijuna KM, ili na više od 146 milijuna eura.

VELIKA ČETVORKA

Premija AO u Federaciji je povećana za oko pet posto i iznosi 125 milijuna KM (oko 63 milijuna eura), ali je udio automobilske odgovornosti u ukupnoj premiji pao gotovo dva postotka i iznosi 47,39 posto. Taj trend slijedi i ukupna premija osiguranja odgovornosti, koja je povećana na 128 milijuna KM, ali je u ukupnoj premiji pala na 48,5 posto. Kasko osiguranje u ukupnoj premiji poraslo je za više od pet milijuna KM, ili 18,4 posto u odnosu na 2005., što se objašnjava porastom prodaje vozila na leasing. Kod osiguranja osoba također je zamjetan blagi porast u ukupnom iznosu od 8,6 posto, ali ta vrsta osiguranja i dalje je ispod 30 milijuna KM (oko 15 milijuna eura). Osiguranje nezgode bilježi 13,9-postotni rast, a zdravstveno osiguranje palo je 5,5 posto, ali je, nažalost, prisutan i trend radikalne devalvacije premijskog sustava prouzrokovan drastičnim spuštanjem cijena na natječajima javnih ustanova i tvrtki.

Što se tiče imovine, ona se drži na stabilnih 12 posto ukupnog portfelja. I u segmentu osiguranja financija primjetan je porast izražen u 33 posto povećanja, ali udio te vrste osiguranja u ukupnoj premiji i dalje je zanemariv i ne prelazi 0,6 posto. Osiguranje karga i dalje je u slobodnom padu u odnosu na 2005., i premija karga trenutačno nosi manje od jedan posto ukupne premije.

Kad su posrijedi isplaćene štete, one su na razini Federacije dostigle 98,5 milijuna KM (nešto niže od 50 milijuna eura), što je pet posto više u odnosu na 2005. U strukturi šteta, 44 posto, ili oko 28 milijuna eura, odnosi se na štete iz osiguranja od odgovornosti. One su u odnosu na prethodnu godinu povećane 11 posto.

Ranglistu društava već godinama predvodi Sarajevo osiguranje, čija leaderska pozicija zasigurno neće biti ozbiljnije ugrožena ni u budućnosti, ne bude li udruživanja ili preuzimanja većih društava. Iako je, uz

Tabela 4: Usporedni pregled ukupne premije po skupinama osiguranja za 2005. i 2006. godinu u Federaciji BiH (u milijunima konvertibilnih maraka)

Grupe/skupine osiguranja	Premija 2005	Udio %	Premija 2006	Udio %	Index 06/05
Osiguranje osoba	27.125.000	11,14	29.476.062	11,09	108,67
Osiguranje kasko	29.100.530	11,95	34.458.884	12,97	118,41
Osiguranje kargo	2.765.510	1,14	2.297.971	0,86	83,09
Osiguranje imovine	31.496.274	12,94	32.075.326	12,07	101,84
Osiguranje odgovornosti	121.786.829	50,03	128.926.475	48,52	105,86
Financijska osiguranja	1.100.940	0,45	1.465.629	0,55	133,13
UKUPNO NEŽIVOTNA	213.375.083	87,65	228.700.347	86,07	107,18
Osiguranje života	30.076.114	12,35	37.026.052	13,93	123,11
UKUPNO	243.451.197	100,00	265.726.399	100,00	109,15

malo povećanje premije, zabilježen i blagi pad udjela lidera na tržištu, mora se uzeti u obzir i podatak da je to jedino društvo čija je premija dosegla gotovo 50 milijuna KM (oko 25 milijuna eura). Vjerojatno će na njegov daljnji rast i razvoj znatnije utjecati i to hoće li u ovoj godini, kako se najavljuje iz Agencije za privatizaciju F BiH, uslijediti prodaja dijela državnog kapitala u Sarajevo osiguranju. Croatia osiguranje, iako trenutačno čvrsto drži drugu poziciju, bilježi pad ukupnog udjela, ali i pad visine fakturirane premije, i to za više od milijun KM. Euroherc se s četvrtre probio na treću poziciju, izguravši Triglav BH na četvrto mjesto, no oba društva ostvarila su rast premije. Četiri spomenuta društva zajedno drže polovicu premije na tržištu Federacije i oko 36 posto tržišta BiH. Velikoj četvorki od 2006. može se priključiti i Uniqa, koja zahvaljujući snažnom tržišnom rastu prvi put ulazi u grupu onih koji ostvaruju više od 20 milijuna KM ili 10 milijuna eura premije.

Očekivati je da će priključak za vodećim zadržati i VGT osiguranje, s obzirom na to da su također ostvarili rast tržišnog udjela i premije. Već od ove godine očekuje se jasnija diferencijacija u grupiranju društava koju će, uz primjenu nove zakonske regulative, još jače podcrtati ujedinjavanje Bosna i Sunce BH osiguranja.

Novo društvo Bosna-Sunce osiguranje prema zbrojenim rezultatima svojih prethodnica iz 2006. već zauzima drugu poziciju na tržištu BiH i Federacije. Kao dio koncerna Agram i BSO će, pretpostavlja se, u startu zadržati agresivan smjer u preuzimanju premije i tržišnog udjela od konkurencije. Stoga će pozicija koju je godinama neprijeporno zauzimala Croatia osiguranje već za predstavljanja polugodišnjih rezultata vjerojatno biti ugrožena,

ako ne kalkiliramo mogući rizik da će promjena imena obaju osiguranja proizvesti negativan učinak kod osiguranika i pad ukupne premije.

NA PRAGU REFORME

U Republici Srpskoj primjetna je stagnacija s obzirom na to da je ukupno prikupljeno 94.985.403 KM ili 48,5 milijuna eura, što je u odnosu na 2005. samo 3,8-postotni porast. Od društava koja se bave neživotnim osiguranjima jedino su Dri-na i Brčko-gas osiguranje ostvarili kakav-takav rast. Glavni igrač, Bobar osiguranje, zadržao je vodeću poziciju, ali mu Kosig Dunav, osobito nakon što je postalo vlasništvo beogradskog Dunav osiguranja, ozbiljno prijete. Jahorina osiguranje prošle je godine bila u problemima vezanim uz poslovanje Privredne banke srpsko Sarajevo, jednog od većih dioničara tog osiguranja, a Nešković i Krajina osiguranje zbog pada premije lagano gube i poziciju. Optimistične prognoze mogle bi se vezati uz Krajina Kopaonik osiguranje, koje i uz pad premije najvjerojatnije očekuje ulazak u Triglav grupu, čime bi najveći regionalni osiguratelj ušao na tržište Republike Srpske.

U kojem smjeru će dalje ići grupiranje ostalih društava, još je rano procjenjivati, ali društva s premijom zdrave strukture i s vlasnicima u razvijenim europskim zemljama sasvim sigurno će i opstati i povećavati obim premije. Prije svega se misli na Merkur BH, koji je u 2006. udvostručio premiju (na 3,2 milijuna eura) te na Grawe, čiji

se tržišni udjel stabilno povećava, osobito u Republici Srpskoj, gdje Grawe Banja Luka ima najveći porast u odnosu na 2005. Ostaje, pak, grupa društava koja će najvjerojatnije morati obaviti prestrukturiranje. Lido osiguranje donekle se izdvaja iz te grupe zbog visine prikupljene premije, a tu su u Federaciji još i Hercegovina osiguranje, neumitno vezano uz sudbinu Hercegovачke banke, Zovko osiguranje, Helios osiguranje koje je palo na 1,4 milijuna KM premije te Camelija, zanimljiva zbog naglog rasta premije u visini od 55 posto u odnosu na 2005., što je najveći porast nakon Merkura.

Prema nekim procjenama, Camelija je zbog okrenutosti osiguranicima iz Unsko-sanskog kantona, u najvećoj mjeri profitirala od likvidacije Una Sana osiguranja iz Bihaća, kojoj je Agencija za nadzor osiguranja u Federaciji BiH oduzela odobrenje za rad još 10. veljače prošle godine. Od druge prošlogodišnje intervencije Agencije za nadzor koristi najvjerojatnije neće imati nitko, a šteta nanosena i osiguranicima i društvima zbog ukidanja odobrenja za rad Bosansko Njemačkog osiguranja je golema. Klupko sumnjivih poslova vlasnika Bosansko Njemačkog osiguranja Ahmeda Halilovića iz Tuzle još ni izdaleka nije raspetljano, ali mediji dio krivice za to prebacuju i na zakonodavna tijela. Naime, Agencija za nadzor prozvana je zbog činjenice da javnost ništa nije znala o poslovanju Bosansko Njemačkog osiguranja, iako je očigledno da je Agencija još u listopadu 2004., a možda i prije primijetila nepravilnosti u njegovu radu.

Kako bilo, za osiguratelje u BiH najavljeno je vruće proljeće jer Zakon o društvima za osiguranje stupa na snagu u punom kapacitetu od sredine travnja. Prihvaćen je cijeli niz podzakonskih akata, od pravilnika o elementima i kontroli margine solventnosti do pravilnika o minimalnom sadržaju revizorskog izvješća, kao i niz odluka koje se tiču financijskih uvjeta pod kojima će osiguratelji moći raditi. Za osiguranike je svakako najzanimljivija najava da je predviđeni rok za isplatu štete maksimalno 60 dana. Ključni je zaključak da je tržište osiguranja u BiH na pragu reforme koju će preživjeti samo osiguravajuća društva kojima je poštivanje zakona i premijskog sustava pravilo, a ne izuzetak u poslovanju.

➤ **Optimisti su se prevarili u procjeni da će osnivanje Agencije za osiguranje na razini BiH ujediniti entitetski podijeljeno tržište**

Optimisti su se prevarili u procjeni da će osnivanje Agencije za osiguranje na razini BiH ujediniti entitetski podijeljeno tržište

Ermin Čengić ■